

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2011-2012

10 NOVEMBRE 2011

Proposition de loi visant à harmoniser les dispositions du Code pénal relatifs au vol et au recel d'un animal avec l'article 528 du Code civil distinguant l'animal de la chose

(Déposée par Mme Christine Defraigne)

DÉVELOPPEMENTS

L'animal occupe de plus en plus une place prépondérante dans notre société. L'apport bénéfique qu'il procure à l'homme est multiple : outre son impact affectif incontestable, l'animal de compagnie joue un rôle éducatif et d'épanouissement auprès des enfants, un rôle de soutien moral et social pour les personnes isolées ou malades ainsi qu'une aide utilitaire indispensable pour certaines personnes handicapées.

La place accordée aux animaux au sein de nos foyers ne cesse donc de s'accroître. Pour preuve, selon les données de 2004 du Service public fédéral (SPF) Économie, PME, Classes moyennes et Énergie, en Belgique, notre pays comptabilisait 836 000 ménages possédant au moins un chien et 1 067 000 ménages possédant au moins un chat. Un ménage sur cinq est propriétaire d'au moins un chien et un sur quatre d'au moins un chat. La même année, les Belges ont dépensé pas moins de 757 millions d'euros pour leurs animaux de compagnie.

La question du bien-être de l'animal est à l'heure actuelle au centre de toutes les préoccupations. Malgré les diverses avancées législatives réalisées en Belgique en matière de protection et de bien-être animal, l'auteur de la présente proposition de loi estime que des améliorations en la matière sont encore à mettre en œuvre.

L'auteur a déposé parallèlement et complémentairement à la présente proposition de loi, une proposi-

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2011-2012

10 NOVEMBER 2011

Wetsvoorstel tot harmonisering van de bepalingen van het Strafwetboek betreffende diefstal en heling van een dier met artikel 528 van het Burgerlijk Wetboek, dat dieren van zaken onderscheidt

(Ingediend door mevrouw Christine Defraigne)

TOELICHTING

Dieren nemen een steeds belangrijkere plaats in onze samenleving in. Ze hebben in vele opzichten een waldoende invloed op de mens: naast hun onbetwistbare affectieve uitwerking spelen gezelschapsdieren een rol bij de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen, bieden ze morele en sociale steun aan eenzamen of zieken en zijn ze van onschatbare waarde voor bepaalde gehandicapten.

Dieren krijgen dus een steeds belangrijkere plaats toegewezen binnen onze gezinnen. Volgens de gegevens van 2004 van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie, KMO, Middenklasse en Energie telde België 836 000 gezinnen met minstens een hond en 1 067 000 gezinnen met minstens een kat. Eén gezin op vijf was in het bezit van minstens één hond en één op vier van minstens één kat. In datzelfde jaar gaven de Belgen niet minder dan 757 miljoen euro uit aan hun gezelschapsdieren.

Iedereen is nu begaan met het dierenwelzijn. Hoewel er in België diverse doorbraken werden verwezenlijkt inzake dierenbescherming en -welzijn, meent de indienster van dit wetsvoorstel dat de toestand nog beter moet.

De indienster heeft tegelijkertijd en ter aanvulling van dit wetsvoorstel een wetsvoorstel ingediend om in

tion de loi visant à reconnaître à l'animal le caractère d'être vivant et sensible dans le code civil, qui, à l'heure actuelle, le considère comme étant un bien meuble. Cette proposition de loi a pour but de mettre en concordance les textes du Code civil et ceux du Code pénal.

Le régime juridique actuel de l'animal est retranscrit aux articles 524 et 528 du Code civil.

Selon l'article 528 du Code civil «sont meubles par leur nature, les corps qui peuvent se transporter d'un lieu à un autre, soit qu'ils se meuvent par eux-mêmes, comme les animaux, soit qu'ils ne puissent changer de place que par l'effet d'une force étrangère, comme les choses inanimées».

Cet article distingue les animaux des choses inanimées.

Selon l'article 524 du même Code, «Les objets que le propriétaire d'un fonds y a placés pour le service et l'exploitation de ce fonds, sont immeubles par destination.

Ainsi, sont immeubles par destination, quand ils ont été placés par le propriétaire pour le service et l'exploitation du fonds : les animaux attachés à la culture; les ustensiles aratoires; les semences données aux fermiers ou colons partiaires; les pigeons des colombiers; les lapins des garennes; les ruches à miel; les poissons des étangs; les pressoirs, chaudières, alambics, cuves et tonnes; les ustensiles nécessaires à l'exploitation des forges, papeteries et autres usines; les pailles et engrais.

Sont aussi immeubles par destination, tous effets mobiliers que le propriétaire a attachés au fonds à perpétuelle demeure.»

Cet article sépare les animaux des objets servant à l'exploitation du fonds.

Dans le code pénal, le vol et le recel d'animaux est actuellement visé aux articles 461 et 505 du Code pénal.

Selon l'article 461 du Code pénal, «quiconque a soustrait frauduleusement une chose qui ne lui appartient pas, est coupable de vol.

Est assimilé au vol le fait de soustraire frauduleusement la chose d'autrui en vue d'un usage momentané».

Il ressort de l'article 505 du Code pénal que «seront punis d'un emprisonnement de quinze jours à cinq ans et d'une amende de vingt-six [euros] à cent mille [euros] ou d'une de ces peines seulement :

het Burgerlijk Wetboek te erkennen dat een dier een levend wezen met gevoel is. In het Burgerlijk Wetboek wordt een dier op dit moment immers als een roerend goed beschouwd. Dit wetsvoorstel strekt ertoe de teksten van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming te brengen met die van het Strafwetboek.

De huidige juridische regeling voor het dier is opgenomen in de artikelen 524 en 528 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 528 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt: «Roerend uit hun aard zijn verplaatsbare zaken, zowel die welke zich zelf bewegen, zoals dieren, als die welke slechts van plaats kunnen veranderen door de werking van een vreemde kracht, zoals levenloze dingen».

Dit artikel onderscheidt dieren van levenloze dingen.

Artikel 524 van hetzelfde Wetboek bepaalt: «Voorwerpen die de eigenaar van een erf voor de dienst en de exploitatie van dat erf daarop geplaatst heeft, zijn onroerend door bestemming.

Zo zijn de navolgende voorwerpen onroerend door bestemming, wanneer de eigenaar deze geplaatst heeft voor de dienst en de exploitatie van het erf: de aan het landbouwbedrijf verbonden dieren; het landbouwgeredtschap; de aan de pachters of deelpachters gegeven zaden; de duiven van de duiventillen; de konijnen van de konijnenwaranden; de bijenkorven; de vissen van de vijvers; de persen, ketels, distilleerkolven, kuipen en tonnen; het gereedschap dat nodig is voor de exploitatie van smederijen, papierfabrieken en andere fabrieken; stro en mest.

Onroerend door bestemming zijn ook alle roerende voorwerpen die de eigenaar blijvend aan het erf verbonden heeft.»

Dit artikel maakt een onderscheid tussen de dieren en de voorwerpen die dienen voor de exploitatie van het erf.

In het Strafwetboek worden diefstal en heling van dieren momenteel geregeld door de artikelen 461 en 505.

Artikel 461 van het Strafwetboek schrijft het volgende voor: «Hij die een zaak die hem niet toebehoort, bedrieglijk wegneemt, is schuldig aan diefstal.

Met diefstal wordt gelijkgesteld het bedrieglijk wegnemen van andermans goed voor een kortstondig gebruik».

In artikel 505 van het Strafwetboek staat: «Met gevangenisstraf van vijftien dagen tot vijf jaar en met geldboete van zesentwintig [euro] tot honderdduizend [euro] of met een van die straffen alleen worden gestraft:

1° ceux qui auront recelé, en tout ou en partie, les choses enlevées, détournées ou obtenues à l'aide d'un crime ou d'un délit ».

L'auteur de la présente proposition de loi estime que pour réprimer les différentes actions aux buts variés (pelletterie, élevage par exemple) qui engendrent cruauté ou mauvais traitements, il est nécessaire de pénaliser dans notre Code pénal le vol et le recel d'animaux.

Selon un rapport publié par l'Abiec (Association belge d'identification et d'enregistrement canins), au 1er janvier 2010, figurait au top 10 des races canines les plus volées en Belgique (appelé également le *dognapping*) :

1. le jack russel terrier;
2. le yorkshire terrier;
3. le chihuahua;
4. le shih tzu;
5. le cavalier king charles spaniel;
6. le border collie;
7. le bouledogue français;
8. l'americain staffordshire;
9. le labrador, et
10. le bichon.

Deux races canines disparaissaient du top dix : le beagle et le golden retriever. Deux apparaissent, le bouledogue et l'americain staffordshire.

Les animaux dérobés à leurs propriétaires sont destinés à la reproduction et sont de petite taille puisque selon ce top dix, les trois races les plus volées sont le jack russel terrier, le yorkshire terrier et le chihuahua. Ces vols sont en lien avec à la hausse observée en commerces du prix qu'atteignent ces animaux.

De nombreux trafics d'animaux se déroulent dans notre pays. En effet, selon l'association de défense animale « *One Voice* », par exemple, chaque année de nombreux animaux venant de pays où sévit la rage entrent illégalement sur notre territoire. L'association de défense animale estime ce nombre à 100 000. Ces animaux devraient avoir au moins six mois pour être vendus en France. Les trafiquants n'hésitent pas à revendre les animaux bien en dessous de cet âge à des animaleries et des éleveurs français, et ce, au mépris des règles imposées par les états.

L'auteur de la présente proposition de loi estime qu'au regard des modifications apportées à la proposition de loi déposée parallèlement et complémentairement visant à reconnaître à l'animal le caractère d'être

1° zij die weggenomen, verduisterde of door misdaad of wanbedrijf verkregen zaken of een gedeelte ervan helen ».

De indienster van dit wetsvoorstel meent dat om de verschillende handelingen met bedoelingen van allerlei aard (bontwerkerij, kwekerij bijvoorbeeld) die met wrechden of mishandeling gepaard gaan, te bestraffen, het noodzakelijk is om in ons Strafwetboek diefstal en heling van dieren strafbaar te stellen.

Volgens een rapport dat de BVIRH (Belgische Vereniging voor identificatie en registratie van honden) op 1 januari 2010 heeft gepubliceerd, worden de volgende tien hondenrassen het meest gestolen in België (ook *dognapping* genoemd) :

1. jackrusselterriër;
2. yorkshireterriër;
3. chihuahua;
4. shih tzu;
5. cavalier king charles spaniel;
6. bordercollie;
7. Franse bulldog;
8. american staffordshire;
9. labrador, en
10. maltezer.

Twee hondenrassen zijn uit de top tien verdwenen : de beagle en de golden retriever. De bulldog en de american staffordshire hebben hun plaats ingenomen.

De dieren worden van hun eigenaars gestolen om te fokken en zijn meestal klein, want volgens deze top tien zijn de drie meest gestolen rassen de jackrussel-terriër, de yorkshireterriër en de chihuahua. Deze diefstallen houden zeker verband met de stijgende prijs van deze dieren in de winkels.

In ons land vindt er heel wat handel in dieren plaats. Volgens dierenwelzijnsvereniging « *One Voice* » bijvoorbeeld komen jaarlijks heel wat dieren uit landen waar hondsdolheid heerst illegaal ons grondgebied binnen. De vereniging schat dit aantal op 100 000. Deze dieren zouden ten minste zes maanden oud moeten zijn om in Frankrijk te worden verkocht. De handelaars deinen er niet voor terug om de dieren al veel jonger te herverkopen aan dierenspeciaalzaken en Franse fokkers, tegen de regels van de staten in.

De indienster van dit wetsvoorstel wijst erop dat het wetsvoorstel dat zij tegelijkertijd en ter aanvulling heeft ingediend en dat strekt om in het Burgerlijk Wetboek te erkennen dat een dier een levend wezen

vivant et sensible dans le code civil, si l'animal n'est plus considéré comme un bien meuble, comme une chose, le vol ou le recel d'un animal ne se trouvent plus sanctionnés par la loi pénale. L'auteur estime dès lors qu'il est indispensable de modifier le Code pénal afin de le mettre en concordance avec le Code civil.

Christine DEFRAIGNE.

* * *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 461 du Code pénal, modifié par la loi du 25 juin 1994, les modifications suivantes sont apportées :

1° à l'alinéa 1er, les mots «ou un animal» sont insérés entre les mots «une chose» et les mots «qui ne lui appartient pas,»;

2° à l'alinéa 2, les mots «ou l'animal» sont insérés entre les mots «la chose» et les mots «d'autrui».

Art. 3

À l'article 505, alinéa 1er, 1°, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 10 mai 2007, les mots «ou les animaux» sont insérés entre les mots «les choses» et les mots «enlevés, détournés ou obtenus».

4 octobre 2011.

Christine DEFRAIGNE.

met gevoel is, tot gevolg heeft dat een dier niet langer wordt beschouwd als een roerend goed of als een zaak en dat diefstal of heling van een dier dus ook niet meer strafrechtelijk worden bestraft. De indienster meent daarom dat het absoluut noodzakelijk is het Strafwetboek te wijzigen teneinde het in overeenstemming te brengen met het Burgerlijk Wetboek.

* * *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 461 van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wet van 25 juni 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste lid wordt vervangen als volgt : «Hij die zaken of dieren die hem niet toebehoren, bedrieglijk wegneemt, is schuldig aan diefstal.»;

2° in het tweede lid worden de woorden «of dier» ingevoegd tussen het woord «goed» en de woorden «voor een kortstondig gebruik».

Art. 3

In artikel 505, eerste lid, 1°, van hetzelfde Wetboek, laatst gewijzigd bij de wet van 10 mei 2007, worden de woorden «of dieren» ingevoegd tussen het woord «zaken» en de woorden «of een gedeelte ervan».

4 oktober 2011.